



DPR KONFERENCIA - MISKOLCI EGYETEM

2011. május 25-26. Tiszafüred

**TOVÁBBTANULÁSI ÉS ÖNFEJLESZTÉSI TÁMOGATÁS A DPR FELMÉRÉSEK  
TAPASZTALATAI ALAPJÁN**

KOCZOR Zoltán, GÁTI József

Óbudai Egyetem, Minőségirányítási Központ

**Absztrakt:**

*A DPR lekérdezési felületeken beérkezett információk lehetőséget biztosítanak a munkaerő-piaci megfelelés felmérésére. Az egyes adatok alapján értékelni lehet a megvalósult kompetenciák rendszerét. A jellemző munkaerő-piaci elvárásokat tekintve lehetőség nyílik az egyes intézményekben végzett hallgatók orientálására. Ennek eredményeként sikeres továbbtanulási és önművelési támogatást nyújt a DPR a választ adó végzeteknek.*

**Kulcsszavak:** DPR, felnőttképzés, ALUMNI, a felmérés fenntarthatósága

**A felmérés haszonélvezőinek kiterjesztése**

A minőségbiztosított felmérési rendszerek fontos fázisa, hogy az adatgyűjtéssel kapcsolatban megtervezzük az információhasznosítás célját. Ehhez a folyamathoz célszerű az érintettek kategorizálása, rangsorolása, végül egy szelekció, mely a rendelkezésre álló erőforrások alapján határozhatja meg a felmérési cél szerint leginkább hasznosítható elemzéseket, ebből a kérdések tartalmát és formáját, valamint a minta jellegét. A terv kipróbálási fázisában gyakran szembesülhetünk azzal a ténnyel, hogy az így kialakult információs rendszer kis átalakításokkal is jelentős többlet értékeket teremthet, ha az adatok más megközelítésével próbálkozunk.

Mivel látható volt a DPR-rel kapcsolatos pályázati rendszerből, hogy mely információk finanszírozható a pályázati pénzből, már a projekt eleje óta keressük azokat a kis energiát követelő, de viszonylag nagy hasznot jelentő területeket, mely a válaszadóknak is közvetlenül hasznosul. Ezzel próbáljuk a rendszer fenntarthatóságát javítani, a válaszadók számára szóló személyes elemek kidolgozásával a válaszadási részarány növelésével.

A DPR adatainak lehetséges felhasználóiként az alábbi szereplőket azonosítottuk:

- társadalom, költségvetés, munkaerőpiac
- felsőoktatás-politika
- intézmény, a szolgáltatott termék (szakok tartalmi elemei), oktatási folyamat
- az azonos szakot végzett hallgatók csoportja,
- a válaszával a folyamatot támogató végzett.

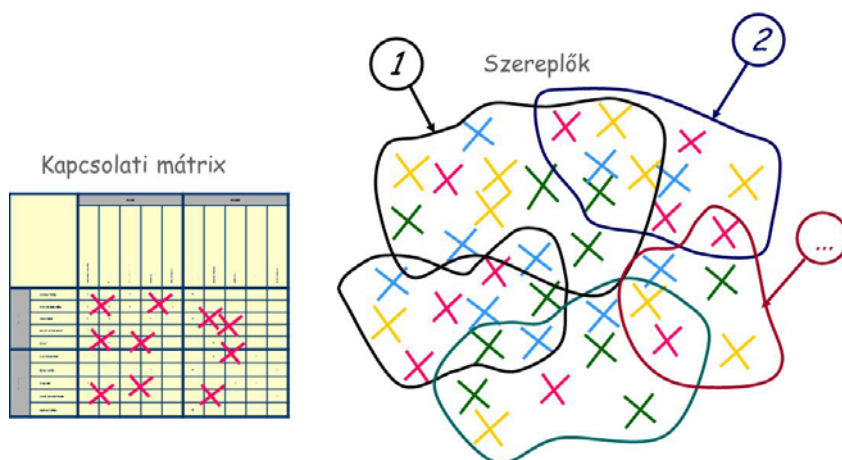
A fejlesztési területek és a felmérések tartalma közötti kapcsolati mátrix lehetővé teszi, hogy az egyes kereszteződési pontokban kijelöljük az akciószintű beavatkozásokat. Ezek többnyire nem egyetlen, hanem néhány érintett szereplő szempontjából születik. A kormányzati döntések és az intézményi visszacsatolásokon kívül így egy harmadik szereplő is döntéseket hozhat az eredmények alapján, a válaszadó is hasznosíthatja a felmérés eredményeit, biztosítva ezzel a válaszadás kritikus szintjét.





DPR KONFERENCIA - MISKOLCI EGYETEM

2011. május 25-26. Tiszafüred



1. ábra: A felmérések eredményeit hasznosító érintettek

A kormányzat a felsőoktatás valós eredményeit láthatja és az értelmiségi réteg tényadatait hasznosíthatja. Közvetlenül azok a kérdések válnak kezelhetővé, melyek eldöntik a hallgatói létszamarányokat, a szakok megoszlását.

Az intézmény a saját termékeit és folyamatait javíthatja a felmérések segítségével. A kérdések kidolgozásához megfogalmaztuk azokat a területeket, melyekre vonatkozóan a beavatkozások és a hasznos visszajelzések megszülethetnek. Az intézmény irányítási rendszere igényli az oktatási rendszer (BSc, MSc stb.) értékelését, a visszacsatolásokat. [3] A fejlesztés kiemelt célja, hogy a képzések a munkaerőpiac valós igényei szerinti módosítása megvalósuljon. Ehhez a DPR valamennyi képzési formában a reprezentativitáshoz elegendő adat alapján folyamatos, egymásra épülő lekérdezési és szabályozási rendszert alakítunk ki. Ennek közvetlen eredményeként valamennyi szakon megjelenhet az oktatási szerkezet és a tananyag korszerűsítése. Ez a fejlesztés közvetetten segíti új szakok és szakirányok, új képzési formák kidolgozását is (long life learning).



2. ábra A beérkezett információk tervezett felhasználása az intézményen belül

A válaszadó a felmérés megfelelő kialakítása esetén tájékozódhat a végzettségéből következő munkaerőpiaci értékéről, annak bevételeiről. Adatszerűen megismerheti a saját korosztályi versenytársaihoz képest felmérhető erősségeit és gyengeségeit, mely almatérének rá érvényessé váló tudásátadásának sajátossága. Ennek alapján megtervezheti a saját karrierjét (reális kompetencialátás) a továbbtanulását (hiánypótlások), s ezzel növelheti a felmérés hatékonysága.

Intézményünkben az évtizedek óta meglévő értékek fenntartása érdekében tudatos minőségfejlesztést végzünk. Ehhez a folyamatok szabályozását biztosító ISO 9001-es rendszerünk



DPR KONFERENCIA - MISKOLCI EGYETEM

2011. május 25-26. Tiszafüred

csak a fejlesztések lehetőségét biztosította. Ma már egy TQM szemléletű, az oktatói környezetre adaptált rendszerkörnyezetben többkörös felmérés szolgáltatja a minőségtervezés alapjait. Míg a belső körök felmérései évek óta szolgáltatják a szükséges információkat, a diplomások bevérlás mérése a pályázati keretek között újonnan kerül kialakításra. A felmérések kölcsönhatásának folyamatos elemzése tette érzékennyé az ezzel foglalkozókat az egységnyi mérés hatására vonatkozó hasznosulás növelésére.



3. ábra: A rendszeres felmérések területei a hallgatói életpálya során

## A fejlesztés keretrendszere

### A felmérési folyamat

A hallgatói motiváció felmérés célja, hogy információt gyűjtsünk aktív hallgatóink és miként tervezik jövőjüket. Ehhez kívánjuk a képzést és a jövőbeli kapcsolattartást jobbá tenni. A végzett hallgatók felmérése során a jövőbeli terveken túl az elhelyezkedéssel kapcsolatos információkat, illetve intézményünk megítélését kívánjuk megismerni néhány év távlatában. A felméréssel egyrészt szeretnénk támogatást adni a munkaerőpiacon információt igénylő végzettjeinknek a döntéseik helyes meghozásához, tudásszerzési lehetőségeikről, a szakmaterületi versenyhelyzetben belüli objektív helyzetükről, másrészt a válaszok alapján egyetemünk működését is szeretnénk hatékonyan javítani.

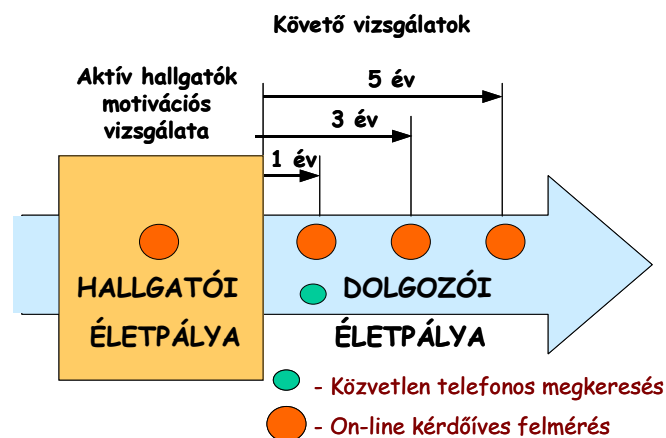
A jövőben a pályakövetési célú megkeresések a hallgatók számára éves gyakorisággal, a végzettek számára tágabb időközönként, de ugyancsak ciklikusan ismétlődnek. A kapott eredmények alapján a válaszadók rendszeresen kapnak a helyzetükre vonatkozó információkat és híreket a munkaerőpiaci önismeretükhöz és a továbbképzési lehetőségeikről.





DPR KONFERENCIA - MISKOLCI EGYETEM

2011. május 25-26. Tiszafüred



4. ábra A felmérések időbeli megoszlása

Az adatokat az oktatási folyamat szereplőitől beszerzett információk és független statisztikai adatok egészítik ki, lehetővé téve a megalapozott elemzést.

A kidolgozott keretrendszer központi eleme egy kommunikációs forma, melynek keretei között a végzetteket megkérdezzük a diploma megszerzésével és felhasználhatóságával kapcsolatos véleményükről. A tájékoztatást egy erre a célra kidolgozandó webes hírlevél formájában valósítjuk meg, melynek címlistáját az intézmény tanulmányi rendszerének adatbázisából és a hallgatók felhasználást engedélyező nyilatkozatai mellett hozzuk létre. A hírlevél 2-3 havi gyakorisággal kerül valamennyi a listán szereplő végzetthez. Az aktuálisan megkérdezettek hírleveléhez csatoljuk a kérdőívet, melynél a válaszadók nyilvántartása alapján véleményhistóriákat tudunk felvételezni. A kapott eredményeket összekapcsoljuk a hallgatói évek során szerzett adatokkal, a tanulmányi folyamat eredményeivel és a hallgatói motivációkkal.

#### A válaszadási részarányok és a reprezentativitás jellemzése

A hallgatói motivációs felmérésben az intézménybe beiratkozott aktív hallgatói jogviszonnyal rendelkező hallgatók vettek részt. A felmérésben érintett volt valamennyi évfolyam és tagozathallgatója. A felméréshez a hallgatók a Neptun rendszeren kaptak értesítést. A válaszadáshoz egy on-line kérdőívhez kellett belépni. A felmérés lezárása előtt valamennyi hallgató figyelmeztető jelzést kapott a felmérés lezárására vonatkozóan. A felmérés 2010. májusában történt.

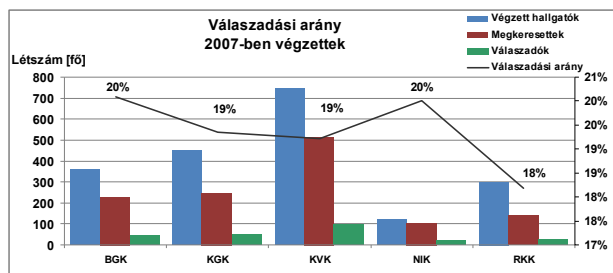
1938 értékelhető válasz érkezett, melyből 10 hallgatónál két szakkal kapcsolatosan is történt válaszadás. A teljes hallgatói létszámmra vetítve (9982 fő) ez 19,4%-os válaszadási arányt jelent. A felmérés reprezentativitása a fajlagos mutatók és a későbbi megoszlások áttekintése alapján elfogadható mértékű. Az eredmények ennek alapján megalapozott következtetésekre elsősorban a nappali képzéssel kapcsolatosan adnak lehetőséget. A felmérésben szereplő szegmentálási szempontok alapján vett csoportok aránya statisztikailag nem tér el meghatározó módon az egyes rétegekből kapott válaszok arányától.

A végzett hallgatók megkereséséhez már a felmérést megelőző években történt adatgyűjtés. A záróvizsga időszakában elérhetőségüket és hozzájárulásukat kértük a későbbi megkereséshez. A pályakövetéshez a záróvizsgát tett hallgatókat e-maillel kerestük meg, melyben egy on-line felmérésben való részvételre kértük őket. A munkaerőpiacra való kikerülés miatt a válaszadási arány a vártnál alacsonyabb mértéket mutat. Az eredmények csak meghatározott szakok vonatkozásában tekinthetők reprezentatívnak.

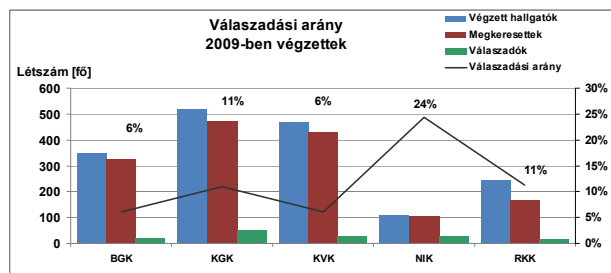


DPR KONFERENCIA - MISKOLCI EGYETEM

2011. május 25-26. Tiszafüred



2007.



2009.

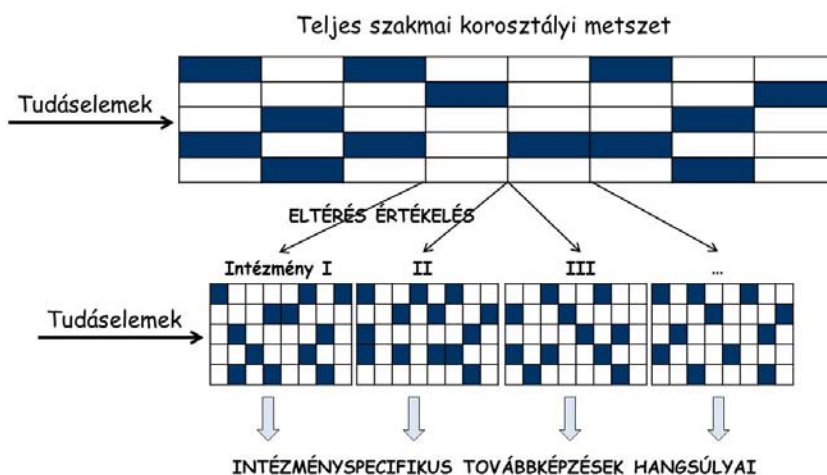
5. ábra A felmérések során tapasztalt választadási részarány a végzési időpont szerint szegmentálva

A fejlesztések során az eredmények alapján az elsődleges célunk a választadási részarány javítása. Ebben a folyamatban az öntudatra ható jellemzőket próbáljuk motiválásra használni. Ennek alapján az egyes karok, ahol a hallgatók végeztek, versenyhelyzetbe kerülnek, a végzetek pedig ALUMNI folyamatokat ösztönző jutalomban részesülnek. A visszajelzés magas minőségét az eredmények javítása érdekében hasznosítjuk.

## A fejlesztés tervezett iránya

### Felmérés a tudástöbbletre és elmaradásra

A kérdések egy részét a hallgatóink relatív szakmai sikereire irányítottuk. Ezzel lehetőség nyílt az eddigi tapasztalataik szerinti szakmai sikerélményekről és sikertelenségekről információt szerezni. Feltételezve, hogy a válaszok nem az átlagos magyar felsőoktatási hiányosságokról, hanem a munkaerőpiacon versenytársként megjelenő, más intézményben végzettekhez képesti tudásról ad visszajelzést. A teljes szakmai korosztályi metszet tudásához képest az egyes intézményekben végzettek tudáskülönbsége lehetővé teszi a kompetenciák szerinti munkavállalást, illetve a tudáspótlást. Ez az egyes személyeknek is esélyt ad a munkaerőpiaci pozíciója javítására a felmérésben rejlő információtartalom segítségével.



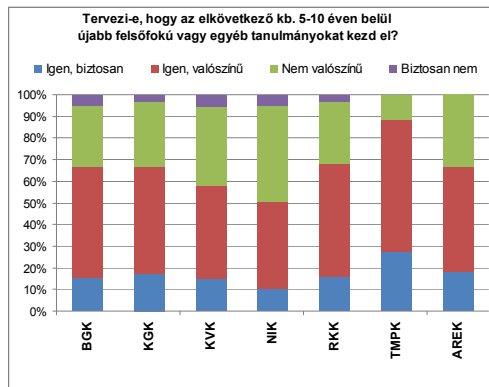
6. ábra Az egyes intézmények kompetencia-eltéréseinek szemléltetése (a színezett mezők helyett a felmérés során átlagértékek szerepelnek, melyek szignifikáns különbsége esetén definiáljuk a különbséget)



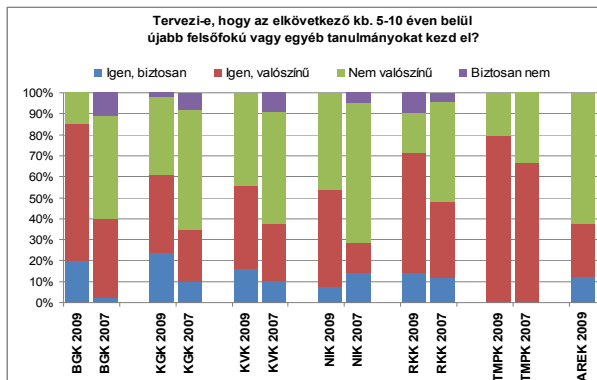
DPR KONFERENCIA - MISKOLCI EGYETEM

2011. május 25-26. Tiszafüred

Mind a hallgatói motivációs felmérés, mind a diplomás pályakövetés részeként felmérésre került a hallgatóknak, illetve végzetteknek a továbbképzéssel kapcsolatos terveik. Ez a továbbtanulásra való hajlandóság változására ad információt, hogy értékelhető legyen a szakmai elemek tanulmányának hajlandósága. A felmérés három pont alapján (hallgatói, frissen végzett, korábban végzett) megállapította, hogy a továbbtanulási elhatározások folyamatosan csökkennek. A trend szakmaterületenként változik, átlagosan mintegy 10-15% lekérdezési ciklusonként.



a) Hallgatói motivációs felmérés

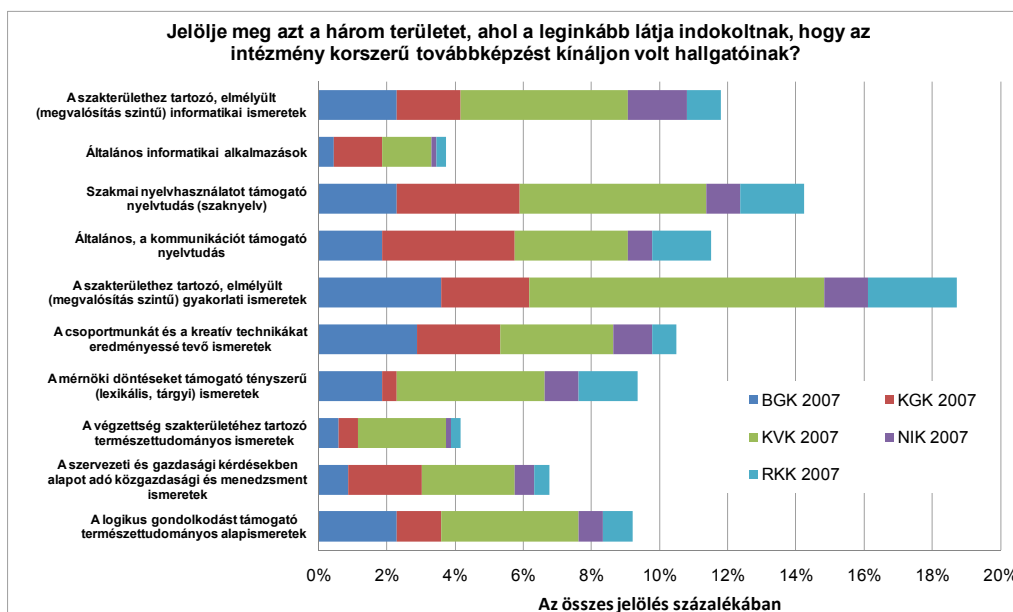


b) Végzett hallgatók pályakövetése (2007-ben és 2009-ben végzett hallgatók megkérdezése alapján)

7. ábra Továbbképzésben való részvétel szándéka (az évek során csökkenő trendek elemzésének alapja)

A felnőttképzéssel kapcsolatos igények

A végzettek számára megfogalmazott kérdéseink az egyes szakmai területeket határolta körül. A kapott válaszok alapján két területet jeleníthetünk meg, mint okot. Egyrészt a képzésre való való igények, másrészt a pillanatnyi tudásszint tükröződik vissza a válaszokban.

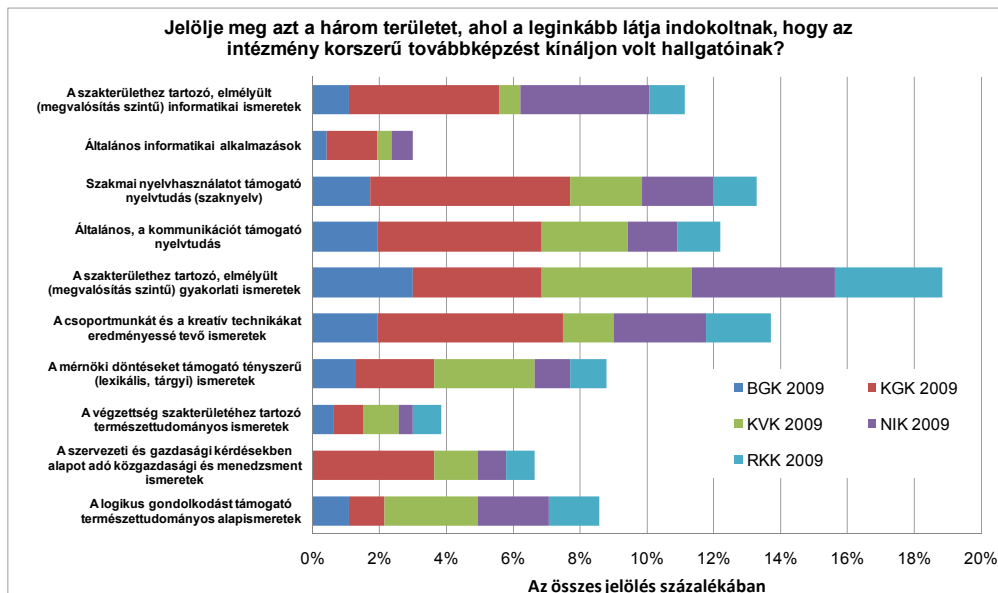


8. ábra A fontosnak tartott tudáselemek felmérése szakonként és képzési formánként



DPR KONFERENCIA - MISKOLCI EGYETEM

2011. május 25-26. Tiszafüred



9. ábra A végzett által fontosnak tartott felnőttképzés tudáselemei, mely saját munkaerőpiaci helyzetét is értékeli

Az eredmények kiértékeléséhez az országos végzeti kör kompetenciaértékelése hiányzik jelenleg, melyet vagy az országos DPR adatokból szerzünk meg a jövőben, vagy saját felméréseket használunk végzettjeink támogatásához. Az eredmények bemenetként szolgálnak az intézményben kialakítás alatt lévő felnőttoktatás terveihez.

A kompetenciakülönbségek felmérésével valamennyi intézmény végzettje sikeresebb szakmai továbbfejlődés részese lehet, ha az ismertetett módszertan szerint kap visszajelzést. Az intézmény pedig a képzési területekkel, a képzés tartalmi és formai elemeivel bánhat megalapozottabban. A képzési formák tipizálása, a moduláris rendszer kialakítása és a személyi igények megtervezése jelentős támogatást kap a felmérés eredményei alapján.

## Irodalmak

- [1] BUDAPEST TECH Politechnical Institution: Self-evaluation tender document to Higher Education Quality Award (2009)
- [2] KOCZOR, Z.; NÉMETHNÉ ERDŐDI, K., GÖNDÖR, V.; Improvements realized using self-evaluation based on quality award in higher education, 45th International Congress IFKT, Ljubljana, 27-29 May 2010., pp. 215 ISBN 978-961-6045-79-7
- [3] Göndör, V., "Elégedettség mérések értékelésének fejlesztése", Tudomány és innováció a jövő szolgálatában Workshop, Budapest, 2008.
- [4] Horváth T.; Kiss L.; Nyerges A.; Roberts É.: Diplomás pályakövetés kézikönyv, Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. – Országos Felsőoktatási Információs Központ, 2009.